

YTTRANDE

Datum
2026-05-12Referens
NLL-00345-2026Utbildningsdepartement
et dnr U2025/02279

Remissyttrande över SOU 2025:113 En förbättrad elevhälsa

Sammanfattning

Region Norrbotten anser sammantaget att utredningens förslag är bra och att de stämmer överens med de behov som har identifierats. Det finns ett brett stöd för att elevhälsans uppdrag förtydligas och stärks, särskilt i syfte att möjliggöra tidig upptäckt av behov samt genomförande av tidiga insatser för barn och unga, inklusive lättare hälso- och sjukvårdsinsatser i skolans kontext.

Vidare finns en tydlig samsyn kring behovet av stärkt och mer formaliserad samverkan mellan skola, hälso- och sjukvård samt socialtjänst, där tydligare roller och ansvar bedöms bidra till mer sammanhållna och kontinuerliga insatser för barn. Regionen anser dock att nationellt stöd behövs för att undvika lokala tolkningar gällande ansvarsfördelning samt för att underlätta upprättande av samverkansöverenskommelser.

Region Norrbotten är emellertid tveksam till förslaget om att införa obligatoriska samverkansöverenskommelser med varje skolhuvudman, då detta riskerar att innebära att en region behöver förhålla sig till flera parallella överenskommelser. Det kan leda till att regionens insatser varierar beroende på vilken skolhuvudman barnet tillhör, vilket i sin tur riskerar att bidra till ojämlik vård samt försvårar regionens möjligheter att säkerställa följsamhet till varje enskild överenskommelse.

Region Norrbottens synpunkter

1.2 Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) samt 6.8.1 Förbättrad samverkan mellan elevhälsan, skolan i övrigt, hälso- och sjukvården och socialtjänsten

Regionen Norrbotten ställer sig tveksam till förslaget att införa obligatoriska samverkansöverenskommelser med varje skolhuvudman då det riskerar att resultera i att samma region har flera olika överenskommelser att förhålla sig till. Detta kan leda till att varierade insatser ges från regionen beroende på vilken skolhuvudman barnet tillhör. Detta ökar även risken för ojämlik vård samt försvårar regionens följsamhet till varje enskild överenskommelse.

6.1 Förslag om förtydligande av syfte och uppdrag

Region Norrbotten är positiv till förslaget att förtydliga och bredda elevhälsans syfte och uppdrag. Det råder också en gemensam uppfattning om att elevhälsans närhet till barnets vardag har positiv betydelse för det främjande och förebyggande arbetet, att det skapar möjligheter att upptäcka behov tidigt samt erbjuda tidiga insatser.

6.6 Förslag om utökade hälsobesök och hälsosamtal

Många regioner samarbetar med länets kommuner kring genomförandet av elevhälsosamtal. Det är inte ovanligt att regionen ansvarar för att hantera den insamlade elevhälsodata och förse länet med elevhälsorapporter.

Elevhälsorapporterna kan bland annat användas för att beskriva aktuellt hälsoläge, jämföra förändring över tid samt som beslutsunderlag på olika nivåer. För att kommunen ska kunna överföra data till regionen krävs att elevhälsan inhämtar samtycke. Samtycke krävs för att överföra registrerade elevhälsodata till en annan huvudman, utöver samtycket för att genomföra själva samtalet. Om samtycke för överföring inte lämnas genomförs i praktiken endast hälsosamtalet utan att enkätsvaren registreras.

I remissen lyfts en befogad farhåga om att elever med hög skolfrånvaro missar elevhälsosamtalen, vilket i förlängningen kan bidra till ökade hälsoskillnader. Det är därmed även angeläget att undersöka hur kravet på samtycke påverkar vilka elevgrupperns hälsa som registreras i databasen eller journalsystemet, och eventuella konsekvenser. Eftersom samtycke krävs finns en inbyggd risk för systematisk snedrapportering av skolelevs hälsa och levnadsvanor.

Barn och unga har olika förutsättningar att inhämta samtycke, eftersom underskrift från båda vårdnadshavarna krävs. Länets skolsköterskor menar att detta är särskilt svårt för barn som lever i socioekonomiskt utsatta familjer. Det innebär att även om alla elever erbjuds hälsosamtal är det endast de elever vars vårdnadshavare har lämnat samtycke som inkluderas, vilket riskerar att ge en skev bild.

Det finns därmed en risk att detta kan leda till bristfälliga beslutsunderlag och att omfattningen av ohälsa underskattas på ett sätt som motverkar målet om en jämlik hälsa.

Utifrån denna bakgrund föreslås beaktning av samtyckeskravets konsekvenser för datakvalitet och representativitet i elevhälsodata. Det finns skäl att överväga om nuvarande ordning är ändamålsenlig, eller om det behövs en översyn av regelverk och tillämpning för att säkerställa att insamlad elevhälsodata ger en mer heltäckande och rättvisande bild.

6.7 Förstärkta möjligheter för insatser vid lättare fysiska och psykiska vårdbehov

Region Norrbotten är positiv till förslaget att elevhälsan ska erbjuda elever hälso- och sjukvårdsinsatser för lättare fysiska och psykiska behov. Regionen instämmer i att det finns behov av tydlig ansvarsfördelning och reglerade övergångar mellan elevhälsa och hälso- och sjukvård för att undvika glapp och fördröjda insatser.

Regionen vill samtidigt framhålla att det föreligger ett betydande behov av tydlig vägledning kring vad det nya uppdraget för elevhälsan innebär i praktiken. Detta gäller exempelvis vilka insatser som ingår, såsom första bedömningar och initiala åtgärder, men där diagnostik inte ska omfattas. Regionen förordar exempelvis att elevhälsan bör ansvara för psykologisk begåvningsutredning inför remiss för neuropsykiatrisk utredning. En sådan vägledning är avgörande för att undvika lokala tolkningar som kan försvåra samverkan mellan olika aktörer och riskera att skapa otydlighet kring ansvarsfördelningen. Regionen anser att nationellt stöd och vägledning behövs för att säkerställa en enhetlig tillämpning avseende ansvarsfördelning mellan berörda huvudmän.

Regionen bedömer att det finns betydande utmaningar i att etablera välfungerande processer för informationsöverföring, återkoppling och remisshantering mellan skolhuvudmän och regionen. Otydliga övergångar mellan aktörer riskerar att leda till bristande kontinuitet och fördröjda insatser för barn och unga. Regionen betonar vikten av att skapa större tydlighet kring sekretess samt villkor för informationsdelning, och även hur digitala system kan användas på ett juridiskt korrekt sätt.

6.8 Förbättrad samverkan mellan elevhälsan, skolan i övrigt, hälso- och sjukvården och socialtjänsten

Region Norrbotten instämmer i utredningens bedömning att samverkan mellan elevhälsan, skolan i övrigt, hälso- och sjukvården och socialtjänsten behöver förbättras. Utredningen föreslår flera insatser som ska förbättra denna samverkan. Regionen vill framför allt betona vikten av ett tydligare och förstärkt syfte och uppdrag som tydliggör gränsdragning mellan elevhälsan och hälso- och sjukvård. Regionen anser vidare att utformningen av denna behöver beakta, och harmonisera med, hälso- och sjukvårdens samlade uppdrag och prioriteringar. Mot denna bakgrund förordar regionen att nationellt stöd och vägledning tas fram.

8.6.3 Konsekvenser av utredningens förslag - Kostnader för regioner

Region Norrbotten bedömer att utredningens uppskattning av resursåtgång (1,5 arbetsdag/skolhuvudman) för att upprätta samverkansöverenskommelser med respektive skolhuvudman är lågt tilltagen. Regionen vill även framhålla att en utökad samverkan, liksom förändrade rutiner och arbetssätt, inledningsvis kommer att kräva ökade resurser innan eventuella effekter, såsom minskat behov av specialistvård, kan realiseras. Sammantaget anser regionen att det finns behov av finansiellt stöd även till regionerna för att möjliggöra ett genomförande i enlighet med förslagets intentioner.

8.7.1 Övriga konsekvenser av utredningens förslag - Konsekvenser utifrån FN:s konvention om barns rättigheter

Region Norrbotten instämmer i att förändringen är positiv i relation till ett barnrättsperspektiv. Regionen vill dock samtidigt förstärka utredningens identifierade risker kopplat till barn i glesbygd som riskerar att inte få samma faktiska tillgång till elevhälsa som barn i andra delar av landet, trots att den rättsliga regleringen blir mer likvärdig. Regionen vill också uppmärksamma att det bör beaktas hur elever som lever i hedersförtryck påverkas av krav på samtycke från vårdnadshavare, både i relation till samverkan och vid hälsosamtal. Det är viktigt att säkerställa trygghet för denna målgrupp.